

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

4. Descriptio Domus Sapientiae facta à Salomone Triclinio accommodatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

nostro instituto? Sed per Domum intellige, non tam ædificium, constans ex parietibus & tecto imposito, quàm, quæ in illo est. familiam, ejusque constitutionem & Sapiëntem œconomiam: de qua ita censuerunt Sophi illi sententiis in diversa vergentibus, Et quidem primus Solon dicebat, *Ea mihi optima videtur Domus ubi res est neque iniuste parta; neque in ea conservanda, diffidentia vel insumenda pœnitentia est locus.* Bias. *In quâ Dominus sua sponte talem se gerit, qualem foris propter leges.* Thales. *In quâ plurimum ocii Domino conceditur.* Cleobulus. *In quâ plures sunt, qui diligant, quàm qui metuant Dominum.* Pittacus *In qua neque desiderantur necessaria, neque requiruntur supervacanea.* Chilon. *Maxime oportet Domum urbi, quæ sub Rege est, similem esse.* Adjecit autem. Licurgum, cuiusdam, qui populare imperium Sparta instituere ipsum iubebat, respondisse, *Prius tu hoc Domui tue facito.*

ARTICVLVS IV.

DOMVS SAPIENTIÆ.

Descriptio à Salomone facta Triclinio accommodatur.

ITA QUE ut ad caput disputationis nostræ recurramus, per Domum Sapientiæ, Sensu Grammaticali, seu secundum litteram, recte intelligitur Triclinium, ad quod Sapiëntia sui studiosos, & uel jam, vel postea futuros discipulos invitat, ut in eo, tanquam cum sibi optatissimis, carissimisque hospitibus differat, iisque moralia sua præcepta, acutas argutasque sententias ingeniosa ænigmata, jucundas parabolas. dum mensæ accumbunt, communicet: talibus enim scætet ab illo potissimum lo-

co Proverbiorum liber. Et sanè, quæcunque Salomon, dum describit Domum Sapientia, commemorat belle Triclinio conveniunt. Imprimis rectè dicitur Triclinium *Domus*, Hebræorū more, secundū illorum idioma, quo locus quilibet ad comorādum idoneus. vocatur *Domus*. Sic canticorum II. inquit Sponsa: *Introduxit me rex in cellam vinariam*, Hebraicè est, *In domū vini*; nempe in cænaculum, ubi apparatus erat nuptiale symposium. Ecclesiastici VII. *Melius est ire ad Domum luctus* (Syrus flendi) *quàm ad Domum convivii*. Litterali sensu, *Domus luctus*, & *Domus convivii* significare existimantur ab erudito interprete, in iisdem ædibus & sub eodem tecto diversi conclavia, sive loca, ex quibus unum destinatum erat jejuniis, pænitentia, luctui; alterum convivio, & hilaritati. Quasi dicat Sapientia Doctor: *Melius, hoc est, profectio tua, si te Sapientia studio addixeris, magis est conveniens, tibi que utilius, si conferas te ad conclave luctus ac jejuniis deputatum, quàm ad cænaculum splendidè epulis instructum*. Religiosus diceret: *Melius est ire ad cellam, quàm ad aream; ad Sacrarium, quàm ad refectorium; ad domum capituli, quàm ad domum colloqui*. Habuisse autem Hebræos in suis ædibus, & Reges in palatiis, loca quædam remotiora, & domesticis haud pervia, quæ magis fuerint tenebricosa, quàm reliqua domus habitacula, ideoque ad secessum, tempore luctus destinata videtur colligi, et illo secundo Regum XII. Ubi scribitur de Davide pro puero sibi dilectissimo agrotante apud Deum suppliciter agente, quod jejunaverit, & ingressus seorsim jacuerit super terram: nimirum, quod ad secessum luctui destinatum, se contulerit, ibique solitarius hæserit. *Adiculam* vocabant olim Latini, quæ erat cellula in ædibus. *In adiculam seorsum isthac eat, iube* aiebat quidam apud Comicum

micu
fereb
mus
parat
(a) ad
appel
Trich

IT
& De
mus r
depir
dici p
TITI
ad Po
nubent
videan
na: nup
Attenu
tiones
fatuta
omnia
sunt in
sunt pr
calciat
boli por
ulteri
luctus
correct
aliquid
Alibi i
Domu

(a) li
(e) Ho

micum

micum. Idem dictionem τῶν οἰκῶν, ad domus partem referrebant: & οἶκος, ac Latinis elementis, œcos, à quo œconomus, significat illud domus habitaculum, in quo viri separatim à fœminis epulabantur, ut constat ex Vitruvio (a) ac Plinio. (b) Græci autem sine addito, οἶκος, domus appellabant Cœnationes, ut Ciaconius observat in Triclinio Romano.

ITAQUE, sub eodem tecto esse potuit Domus luctus, & Domus Convivii, Domus fletus, & Domus risus; Domus mœroris, & Domus tripudii. Utramque graphicè depingit S. Chrysostomus, & sibi illas opponit, ut una dici possit DOMUS SAPIENTIÆ, altera, DOMUS STULTITIÆ. Audite facundissimum Oratorem, homil LXII. ad Popul. Si vultis, duas Domus describamus: hanc quidem nubentium, hanc verò lugentium: mente utramque ingrediamur: videamus, utra melior. Invenietur lugubris, SAPIENTIÆ plena: nuptialis plena STULTITIÆ (in Græco est, confusionis.) Attende turpia verba, in compositos risus, in compositiores loquutiones: & vestis & incessus deformitate est plenus: verba multa fatuitatis, & STULTITIÆ plena, & aliud omnino nihil: risus omnia & derisio, quæ sunt illic. Non nuptias dico, absit? sed quæ sunt in nuptiis. Tunc natura debacchatur, bruta pro hominibus sunt presentes. Hi quidem, ut equi hinnunt: hi autem, ut asini calcitrant: multa effusio, nihil studiosum, generosum nihil. Diaboli pompa, cymbala, & tibiæ, & cantica fornicationis, & adulteri plena. At non ita in DOMO SAPIENTIÆ, Quæ est luctus, ubi omnia composita, multa requies, silentium multum, correctio multa, inordinatum nihil. nihil in compositum. Siquis aliquid loquutus fuerit, omnia sunt verba Philosophiæ plena. Alibi idem summus Orator (c) Domum luctus, quæ est Domus Sapientiæ, docet esse Religiosorum domicilium

um

(a) lib. vi. cap. 5. & 6. (b) lib. vi. cap. 25.
(c) Hom. xiv. in 1. ad Timoth.

um, ubi est jugis meditatio mortis, cinis, cilicium, solitudo, jejunia, chaumenia, luctus sine risu. Iterum differens coram Populo (a) Verè, inquit, Domus luctus est Monasterium ubi saccus & cinis, & solitudo: ubi risu non est, neque secularium turbela negotiorum. Ubi jejunium, & stratum humi cubile: omnia pura à nidore cruoribus, tumultu, perturbatione & vexatione. Portus est tranquillus: in quo sunt tanquam faces in excelso loco, ut procul adventantibus luceant, & ad portum perducant. In portu sedentes sunt securi omnes; absque metu naufragii tam ipsi, quam quos ad se trahunt, quosque non permittunt versari in tenebris. Ad eos absque hospitare, accede, sanctos illorum tange pedes: multo namque honestius est, illorum pedestangere, quam meliorum caput. Denique Domum luctus vocat omnem locum ubi jacet mortuus. Dionysius Carthusianus templum, ubi fit sermo de novissimis.

At S. Hieronymus, Domum luctus interpretatur exequias funeris, aut in qua apparatus pompa funebris, quae duci solet à domo defuncti, & perducitur ad locum sepulchri: *Infernus domus mea est*, aiebat Patiens cap. xvii. ambulans ad tumulum: utrique convenire potest Domus luctus. Quid mirum, cum Hebraei locum omnem, quod quid recipitur, cellam, stabulum, cubiculum, immò omne, quia receptaculum, Domum appellant, sic Bethlehem *Domus panis* est dicta: an fortasse eo loquendi modo, quo Sicilia horreum, granarium, aut cella penuriam Romanæ Reipublicæ? Immo, odorum aromaticorum pyxidulæ apud illos domus nomen habent. Ita illud Psalmi XLIV. (a) *Myrrha & gutta & casia à vestimentis, à domibus eburneis*, interpretantur plurimi: Ut sic se-

(a) Homil. LIX. ad Popul. item homil. xv. ad Popul.

(b) Psal. XLIV. 9. Campensis Jansenius Crucius Arias. Olearius Lyranus Janicicola Arguanus.

ſus; circumfers tecum eburneas capſulas plenas odora-
 mentorum; e quibus mira ſuavitas in omnem partem
 diffunditur. Non eſt igitur inſolens, per Domum Sapi-
 entiaſignificari in regia Imperatricis illius Triclinium,
 quod Romanis etiam Diata, Cœnatio, & Cœnacu-
 lum dicebatur, locus ad cœnandum, ſeu ſumendum ci-
 bum idoneus: nam & prandere inibi ſolitos reperio.

ARTICULUS V.

COLUMNÆ SEPTEM

In Domo Sapiencie, quâ Triclinio.

QUOD ſubjungitur à Salomone, *excidit columnas ſeptem*
 quod Septuaginta legunt, *ſubdidit Syrus, erexit;*
 Chaldæus, *Statuit in eâ;* Arabicus, *fecit eam inniti ſeptem*
columnis, non eſt alienum à Triclinii, ſeu Cœnaculi archi-
 tecturâ: ſive per ſeptem intelligantur indefinitè plures,
 ſive præciſe tot, & non plures. Siquidem non Hebræo-
 rum modò, ſed Romanorum quoque & aliarum gen-
 tium cœnationes vel columnis tanquam fulcris & baſi-
 bus ſuperædificabântur, vel ordine diſpoſitis ornabantur:
 immò, præcipua ſtructuræ pars in cœnaculis erant Co-
 lumnarum ordines. Præter ornatum, ad uſum etiam
 erant Columnæ, quæ in Triclinio erectæ, vela & aulæa
 ſuſpenſa habebant, ad menſam obtegendam, ne quid
 pulveris aut ſordium ſuper epulas incideret, vel ad ſola-
 res radios avertendos.

Huc facit narratio, quam texit auetor ſacer Eſtheris
 primo, ubi Rex Aſſuerus iuſſit *ſeptem diebus convivium præ-*
parari in veſtibulo horri, & nemoris, quod regio cultu & manu

con-